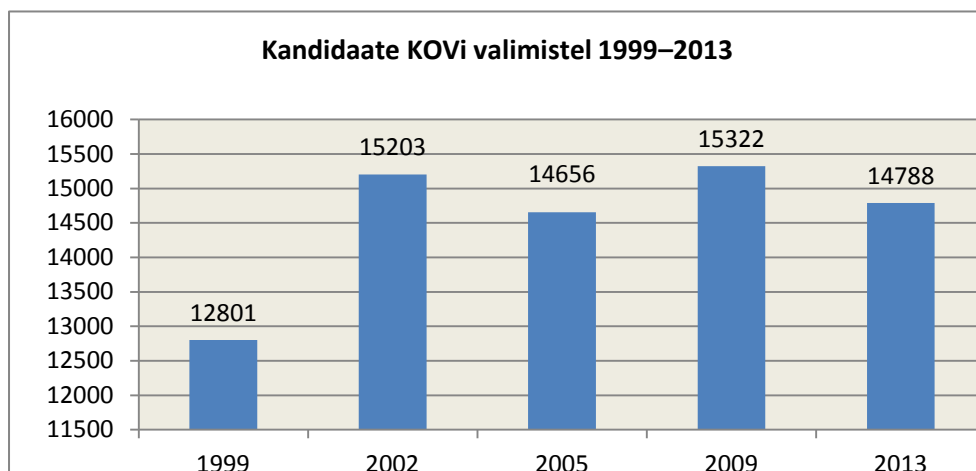

Nr 19 / 07.10.2013

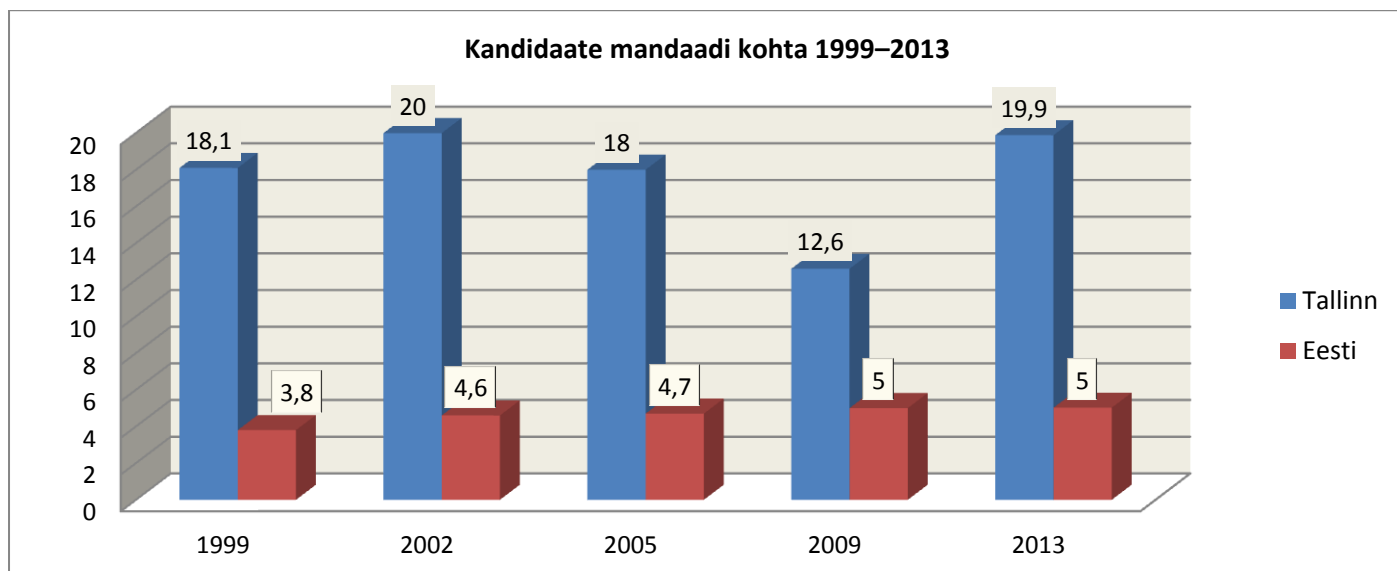
Kandideerimine kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel 1999–2013

20. oktoobril kell 20.00 sulgevad valimisjaoskonnad oma ukсед ning lähimate öötundide jooksul selguvad kohaliku omavalitsuse volikogudesse valituks osutunud kandidaadid.

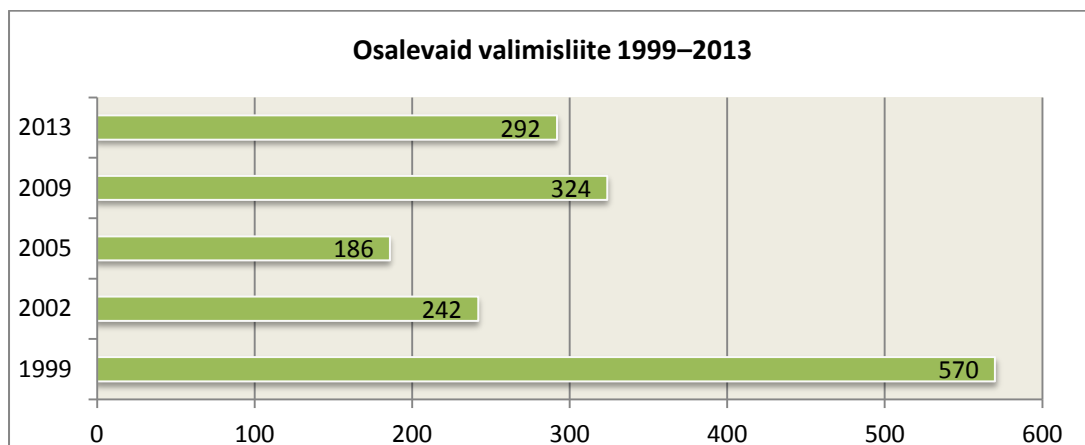
2013. a kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel on üles seatud 14 788 kandidaati, kes konkureerivad 2951-le mandaadile. Tänavustel kohalikel valimistel osaleb kokku 924 nimekirja (632 erakonna- ja 292 valimisliitude nimekirja), lisaks 102 üksikkandidaati. Nii võistleb keskmiselt ühe volikogu mandaadi eest täpselt viis kandidaati.

Kandidaatide üldarv arv ei ole viimaste kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste võrdluses märkimisväärselt kasvanud, suurem hüpe kandidaatide arvus toimus viimati 2002. a valimistel, pärast seda on kandidaatide arv stabiliseerunud umbes 15 000 juures. Ka ei ole märkimisväärselt kasvanud konkurents, kuigi mandaatide arv volikogudes on valimiste lõikes pisut vähenenud (1999. a jagati välja 3355 mandaati). Võrreldes eelmiste kohalike valimistega on oluliselt kasvanud valimiskonkurents Tallinnas – kokkuvõtvalt pürib Tallinnas volikokku pea neli korda rohkem kandidaate kui Eestis keskmiselt. Konkurentsitiheduselt järgnevad 2013. a valimistel Tallinnale suurematest linnadest Paldiski (11,8 kandidaati volikogu mandaadi kohta), Rakvere (10,1), Tartu (8,9) ja Paide (7,8). Tallinna-lähedastest valdadest konkureerib Saue vallas 9 kandidaati ühele kohale ja Viimsis 7,8.

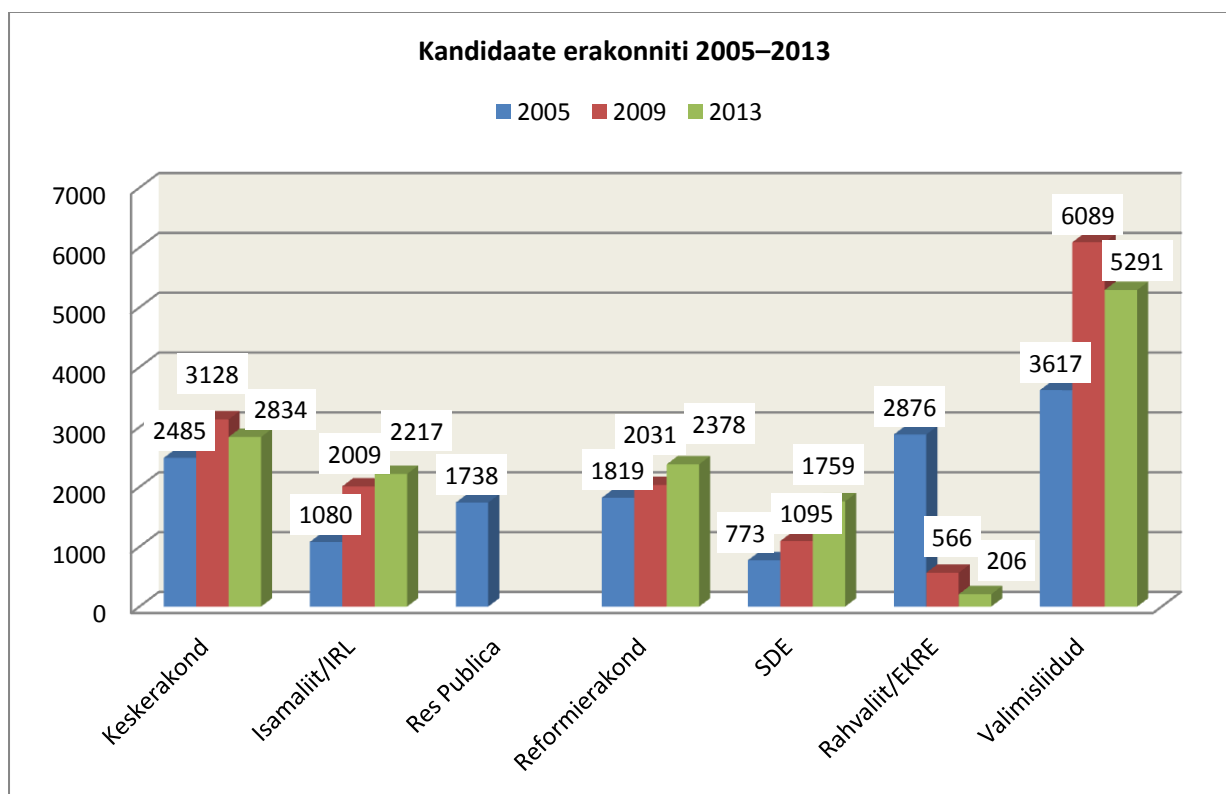

Kõige vähem inimesi kandideerib käesolevatel valimistel 7-liikmelisesse Piirissaare (kolm nimekirja) ja Tootsi volikogusse (kaks nimekirja). Mõlemas vallas on end üles seadnud vaid 12 kandidaati. Laimjala ja Kõpu vallas konkureerib seitsmele volikogu kohale 13, Ruhnu ja Illukal 15 ja Taheva vallas 16 kandidaati.

2013. a valimistel osaleb vähemalt ühe nimekirjaga kuus registreeritud erakonda: neli parlamendis esindatud parteid, lisaks Eestimaa Konservatiivne Rahvaerakond (EKRE) ja Eestimaa Ühendatud Vasakpartei (EÜVP). Neli aastat tagasi osales kaheksa, 2005. a üksteist ja 1999. a neliteist erakonda. Valimisliitude arv on kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel pidevalt muutunud. Sellel on mitmeid põhjuseid. 2002. a langes valimisliitude arv oluliselt, kuna enne valimisi vastu võetud uus kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus ei näinud enam ette, et valimistel võiksid osaleda kodanike valimisliidud¹. Valimisliitude arvu kasvu alates 2005. aastast võib seletada ka parteide mainelangusega rahastamiskandaalide ja majanduskriisi tingimustes, kuid 1999. a tasemele ei ole valimisliitude arv enam küündinud.

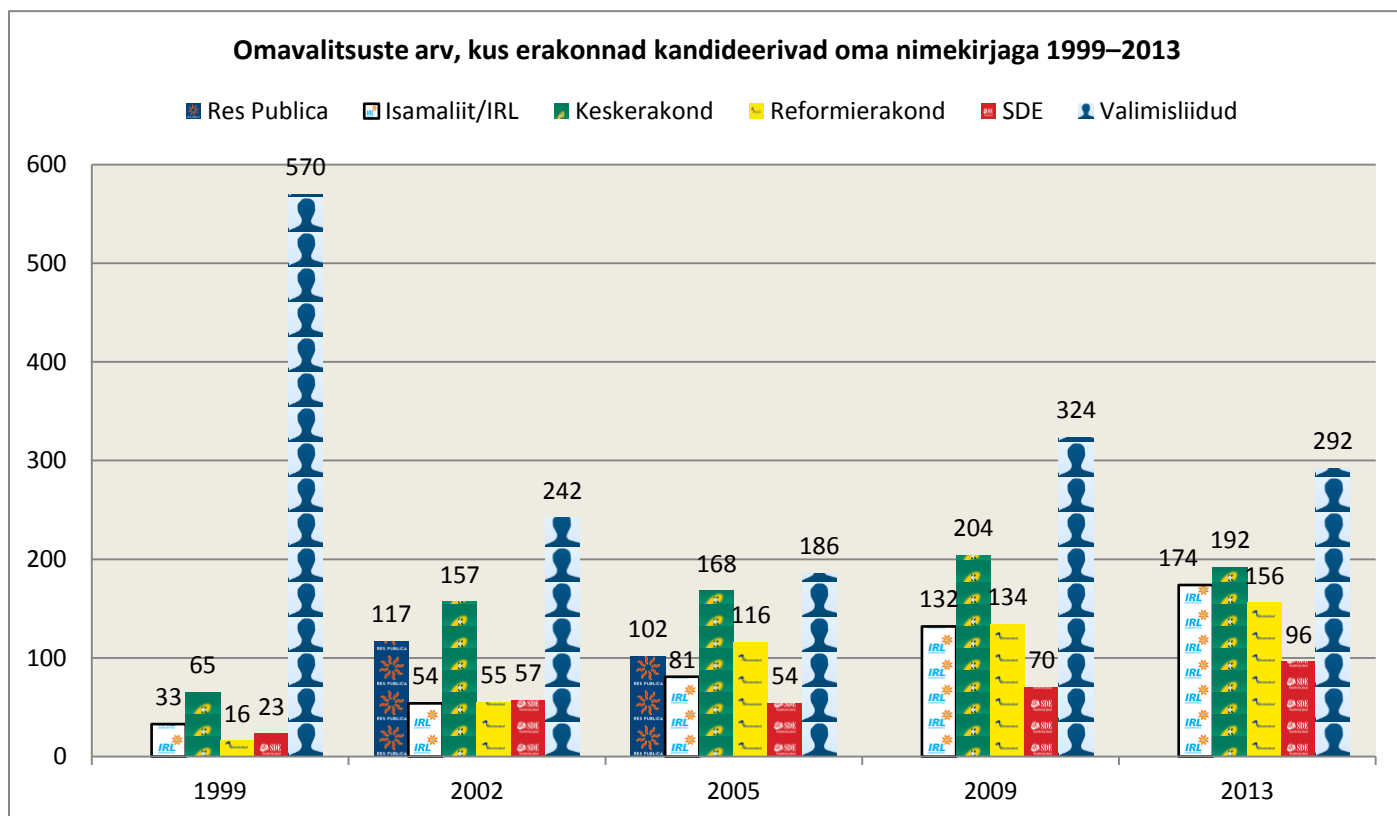

Erakondadest on kõige rohkem nimekirju ja kandidaate 2013. a üles seadnud Eesti Keskerakond, kes oma nime all on esindatud 192-s omavalitsuses, kokku 2834 kandidaadiga. Seevastu väikseim erakond EÜVP on suutnud välja panna ühe nimekirja kahe kandidaadiga Tartu linnas.

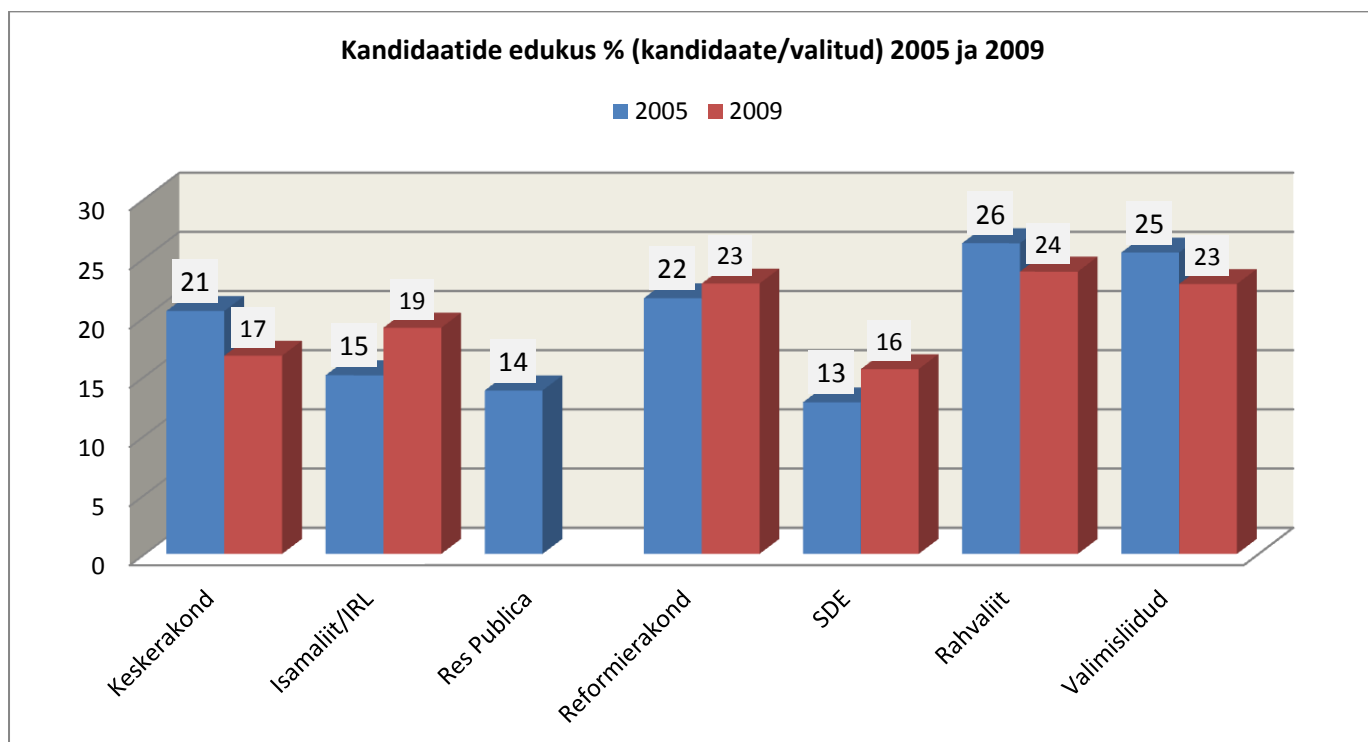

¹ Õiguskantsleri ettepanekul arutas küsimust Riigikohus, kes tunnistas seaduse selles osas põhiseadusevastaseks ning seadust muudeti vahetult enne valimisi 30. juulil 2002. a. Vt [Riigikohtu lahend nr 3-4-1-7-02](#) 15. juuli 2002.

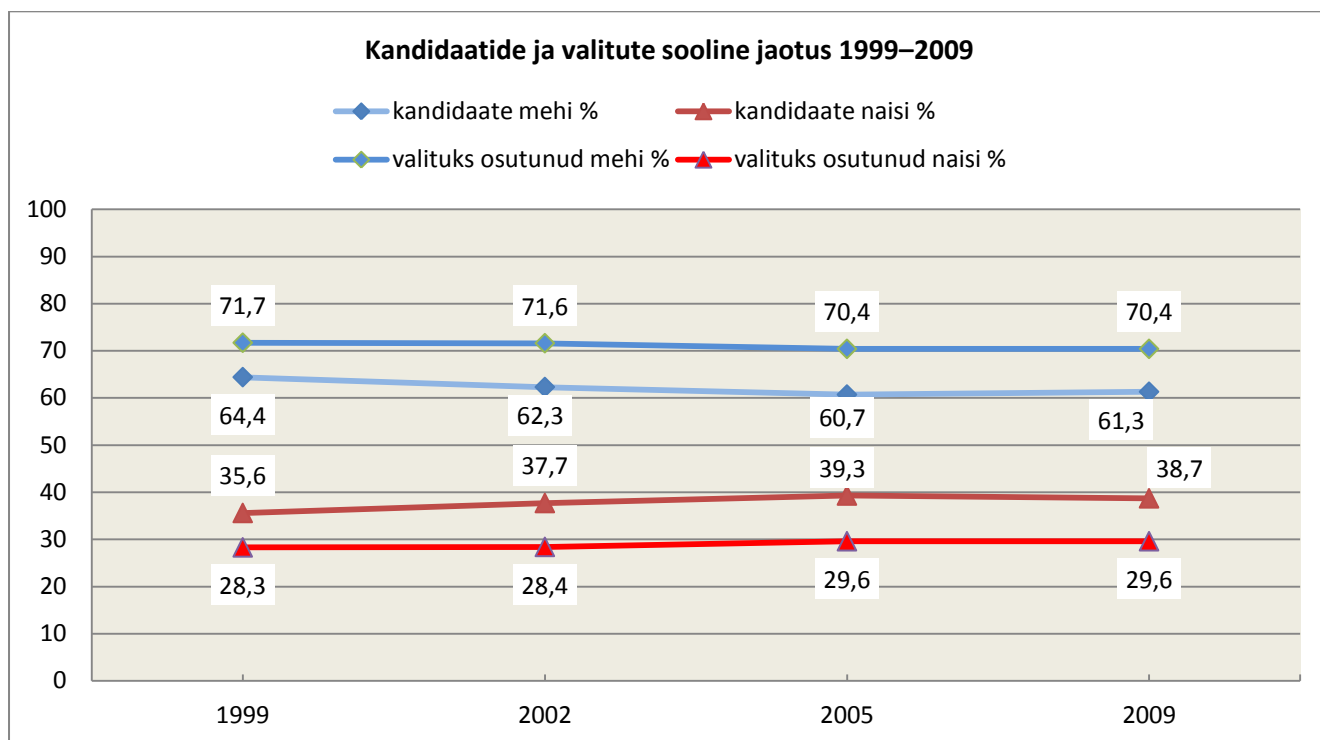
Riigikogus praegu esindatud erakonnad on kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel oma nimekirjade arvu alates 1999. aastast stabiilselt kasvatanud, kuigi maksimumini (esindatud kõikides omavalitsustes) pole veel ükski erakond jõudnud. Tabelist välja jäänud Rahvaliit oli veel 2002. a esindatud 159-s ja 2005. a 174-s omavalitsuses oma nimekirjaga, kuid 2009. a oli arv langenud kõigest 30-le.

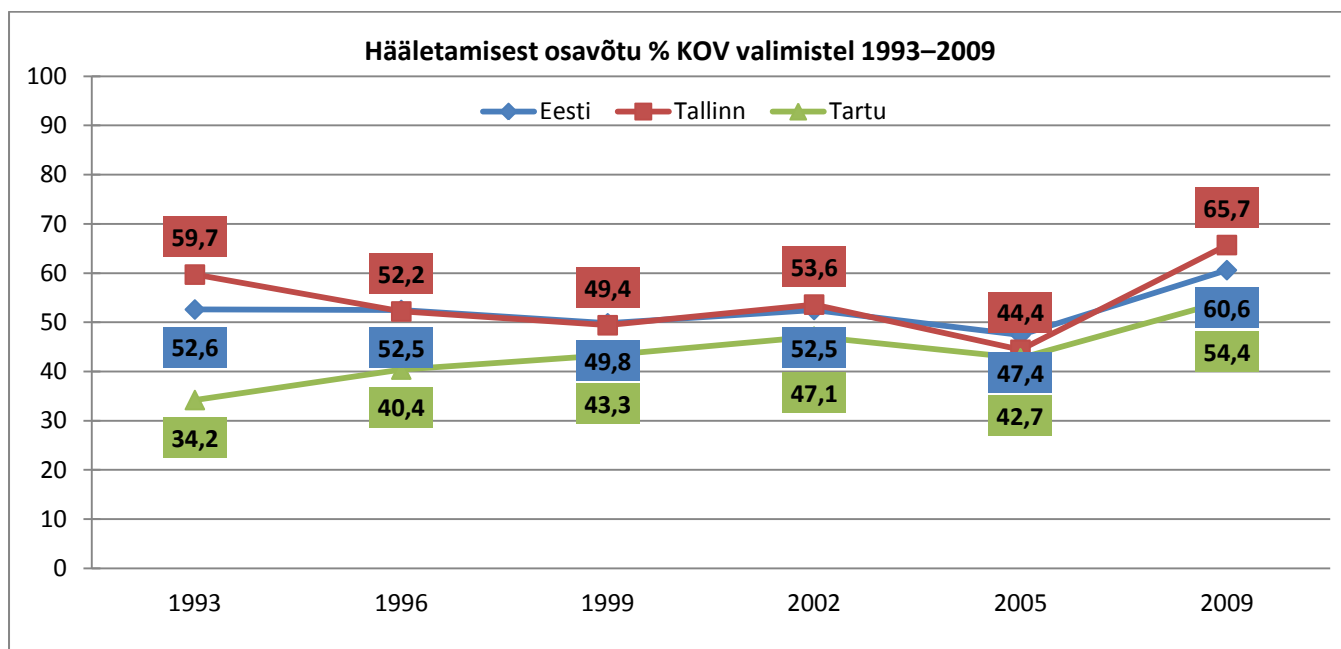
Erakondade võrdluses võib alates 2005. a välja tuua erakondade esitatud kandidaatide edukuse, mille leidmisel on kasutatud lihttehet, kus nimekirjades esitatud kandidaatide arv on jagatud volikogudes saavutatud mandaatidega. Kokkuvõtvalt võib märkida, et edukaks osutub umbes iga viies erakonna nimekirjas ning iga neljas valimisliidus kandideeriv inimene. Sealjuures Rahvaliidu edukust 2009. a seletab väheste oma nimekirjade arv omavalitsustes.

Kohalike valimiste tulemuste üldpildist hakkab silma naiskandidaatide pööud. Enamgi veel, vähestest naiskandidaatidest õnnestub mandaat kätte võita vaid napilt igal kolmandal. Vaatlusalusel perioodil ei ole vahekorrad olulisel määral muutunud.

Hääletamisest osavõttu analüüsidest selgub, et sageli langeb kokku Tallinna ja Eesti valija aktiivsus, seevastu Tartu valija on keskmisest tublisti passiivsem. Kindlasti torkab silma ka 2009. a keskmisest kõrgem valimisaktiivsus, milles mängis oma osa rekordiline osavõtt Tallinnas.

Riho Kangur
nõunik
tel 6643

Õigus- ja analüüsiosakond on Riigikogu struktuuriüksus, mis nõustab rahvaesindajaid ja nende heaks töötavaid ametnikke. Käesolev informatsioon on koostatud osakonna algatusel. Autorid on valmis arutlema huvilistega töö sisu üle. Kõik kommentaarid on teretulnud.